

Ministerstwo Sprawiedliwości

Sekretarz Stanu
Arkadiusz Myrcha

BK-VII.0520.288.2024
Warszawa, 10 października 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr **4455** złożoną do Ministra Sprawiedliwości przez Panią Posel Marcelinę Zawiszę w sprawie *zaostrzenia kar za rażące uchybienia w przygotowywaniu cateringu dla szpitali*, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

Kwestie odpowiedzialności karnej i wykroczeniowej za czyny popełnione odnośnie do żywności szkodliwej dla zdrowia lub życia człowieka regulują przepisy ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz.U. z 2023 r., poz. 1448 z późn. zm. dalej jako „ustawa”) pozostającej we właściwości Ministra Zdrowia.

Przestępstwo produkcji lub wprowadzania do obrotu żywności zepsutej lub zafałszowanej zostało spenalizowane w art. 97 ustawy. Zgodnie z tym przepisem ten, kto produkuje lub wprowadza do obrotu środek spożywczy zepsuty lub zafałszowany, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku (ust. 1). Jeżeli zaś sprawca dopuszcza się przestępstwa określonego w ust. 1 w stosunku do środków spożywczych o znacznej wartości, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 3 (ust. 2).

Ponadto zgodnie z art. 100 ust. 1 pkt 1 ustawy, ten kto używa do produkcji lub wprowadza do obrotu środek spożywczy po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości, podlega karze grzywny. Zgodnie zaś z art. 100 ust. 2 ustawy, jeżeli sprawca dopuszcza się czynu, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 tego przepisu, w stosunku do środków spożywczych po upływie ich terminu przydatności do spożycia, o znacznej wartości, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

W myśl art. 101 ustawy, w sprawach o czynu, o których mowa w art. 100, orzekanie następuje w trybie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia. Zgodnie zaś z art. 24 § 1 k.w. grzywnę wymierza się w wysokości od 20 do 5000 złotych, chyba że ustawa stanowi inaczej. Powyższe oznacza, że sąd, orzekając grzywnę, powinien zawsze zmieścić się w granicach tej kary wynikających z naruszonego przez sprawcę przepisu. W przypadku postępowania mandatowego górna granica wysokości grzywny została określona co do zasady w art. 96 § 1-1d ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. z 2024 r., poz. 997 z późn. zm. zwanej dalej „k.p.w.”).

Co istotne, nakładanie grzywny w drodze mandatu karnego nie jest orzekaniem co do winy i kary, gdyż organem powołanym do orzekania w tym zakresie jest sąd. Organy uprawnione do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego to organy pozasądowe pozostające poza właściwością Ministra Sprawiedliwości. Zgodnie z art. 2 § 2 k.p.w. w wypadkach wskazanych w ustawie i na zasadach w niej określonych organ uprawniony może nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego. I tak postępowanie mandatowe prowadzi przede wszystkim Policja, a w zakresie ograniczonym treścią przepisu art. 17 § 2 k.p.w. także inspektor pracy. Inne organy mogą prowadzić postępowanie mandatowe, gdy przepis szczególny tak stanowi (art. 95 § 1 k.p.w.).

Postępowanie mandatowe nie ma charakteru obligatoryjnego w jakiegokolwiek kategorii spraw, a sięgnięcie po ten tryb pozostawione jest uznaniu organu mandatowego, który winien ocenić także adekwatność stosowania tej formy nakładania grzywny w odniesieniu do wagi naruszenia ustawy czy Kodeksu wykroczeń. Cechą charakterystyczną postępowania mandatowego jest także jego konsensualność, która polega na bezwzględnym uzależnieniu możliwości nałożenia grzywny w drodze mandatu karnego od zgody sprawcy wykroczenia na zastosowanie tego trybu. Podkreślenia także wymaga, że zgodnie z wolą ustawodawcy (art. 102 k.p.w.), nadzór nad postępowaniem mandatowym sprawuje Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji z wyłączeniem spraw, o których mowa w art. 95 § 3 k.p.w., należących do właściwości Głównego Inspektora Pracy. Organ sprawujący nadzór nad postępowaniem mandatowym czuwa nad funkcjonowaniem tego postępowania i podejmuje działania mające na celu zapewnienie właściwego jego stosowania. Konsekwencją powierzenia ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych nadzoru nad postępowaniem mandatowym jest także jego upoważnienie do występowania do Prezesa Rady Ministrów (w pewnych zakresach spraw w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości) o określenie m.in. organów uprawnionych do nakładania mandatów i zakresu ich uprawnień (art. 95 § 5 k.p.w.), określenie zróżnicowanej wysokości mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń (art. 95 § 6 k.p.w.), czy też żądania od ministrów, którym podlegają organy mandatowe, sprawozdań w zakresie działalności organów mandatowych im podlegających.

W przypadku wykroczeń stypizowanych w ustawie bądź określonych w art. 113 k.w. przewidziana jest kara grzywny. Zakres tej kary pozwala na dokonanie pełnej i adekwatnej co do wagi naruszonych norm, oceny zachowania sprawcy, pociągnięcia go do odpowiedzialności karnej i wymierzenie surowszej kary niż tej przewidzianej w postępowaniu mandatowym. Organy uprawnione do prowadzenia postępowania o czyny z ustawy i art. 113 k.w., prowadząc czynności czy podejmując interwencję w zakresie niestosowania się przez sprawcę do reguł bezpieczeństwa żywności i żywienia nie mogą, a w przypadku wykroczeń określonych w ustawie czy k.w. (w zakresie niezachowania należytej czystości przy świadczeniu usług przyżywieniu zbiorowym) nie zawsze muszą ograniczać się do nałożenia grzywny w drodze mandatu karnego. W przypadku, gdy dotychczas wymierzana w postępowaniu mandatowym grzywna nie spełni wymogów prewencji indywidualnej bądź wysokość tej grzywny jest niewystarczająca, mogą wystąpić z wnioskiem o ukaranie sprawcy wykroczenia do sądu, który oceniając wszystkie okoliczności sprawy sięgnie po surowszy wymiar kary grzywny.

Może to mieć miejsce także w sytuacji, gdy obwiniony deklaruje gotowość przyjęcia mandatu.

Dotychczas do Ministerstwa Sprawiedliwości nie wpływały żadne postulaty dotyczące problematyki stosowania przez sądy czy organy mandatowe przepisów k.p.w. w sprawach dotyczących powołanego w interpelacji zakresu odpowiedzialności.

Oprócz odpowiedzialności karnej i wykroczeniowej, przedmiotowa ustawa przewiduje również odpowiedzialność administracyjną. Zgodnie bowiem z art. 103 ust. 1 pkt 3 ustawy, ten kto nie wycofuje z obrotu środka spożywczego szkodliwego dla zdrowia lub życia człowieka, środka spożywczego zepsutego oraz środka spożywczego zafałszowanego, podlega karze pieniężnej w wysokości do trzydziestokrotnego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej za rok poprzedzający, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski". Wymierzenie kary pieniężnej, jak stanowi art. 104 ustawy, następuje w drodze decyzji, którą wydaje właściwy państwowy wojewódzki inspektor sanitarny. Ustalając wysokość kary pieniężnej, właściwy państwowy wojewódzki inspektor sanitarny uwzględni stopień szkodliwości czynu, stopień zawinienia i zakres naruszenia, dotychczasową działalność podmiotu działającego na rynku spożywczym i wielkość produkcji zakładu. Do kar pieniężnych, w zakresie nieuregulowanym w ustawie, stosuje się odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2651, z późn. zm.), z tym, że organowi, o którym mowa w ust. 1, przysługują uprawnienia organu podatkowego. Kary pieniężne stanowią dochód budżetu państwa.

Mając na uwadze powyższe, Minister Sprawiedliwości nie jest właściwy w zakresie prowadzenia prac legislacyjnych zmierzających do wprowadzenia szczególnych regulacji dotyczących zaostrzenia kar za rażące uchybienia w przygotowaniu cateringu dla szpitali. Wskazane kwestie ze względu na ich wagę oraz wpływ na ochronę życia i zdrowia ludzi, podobnie jak uwarunkowania zasad żywienia w szpitalach, obejmujące reguły określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie określenia wymagań obowiązujących przy prowadzeniu żywienia w szpitalach, a także przepisy odnoszące się do działalności leczniczej, pozostają w kompetencji Ministra Zdrowia, który zgodnie z art. 33 ust. 1 pkt. 1 i 2 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz.U. 2024 poz. 1370) jest właściwy odpowiednio w sprawach ochrony zdrowia i zasad organizacji opieki zdrowotnej, jak również reguł żywienia w szpitalach.

Z wyrazami szacunku
Arkadiusz Myrcha
Sekretarz Stanu
/podpisano elektronicznie/